

Pogreške roditelja u odgoju djece

Matošević, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:636398>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MARTINA MATOŠEVIĆ

POGREŠKE RODITELJA U ODGOJU DJECE

Završni rad

Pula, 12. lipnja. 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MARTINA MATOŠEVIĆ

POGREŠKE RODITELJA U ODGOJU DJECE

Završni rad

JMBAG: 0303045328, redovni student

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Odgojne znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Studijski smjer: Stručni studij predškolskog odgoja

Mentorica: doc.dr.sc. Sandra Kadum

Pula, 12. lipnja. 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Martina Matošević, kandidatkinja za prvostupnicu predškolskog odgoja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanjam na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši ičija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri nekoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Martina Matošević, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Utjecaj rastave braka na dijete koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SAŽETAK

Brak i odluka o osnivanju obitelji velika je prekretnica u životu. Da bi netko bio uspješan roditelj, prvo se treba znati dogovoriti sa svojim partnerom u vezi nekih odluka. Ne postoji savršen roditelj, zato to ne trebamo očekivati ni od odgoja. U svakom odgoju možemo očekivati bar male probleme, ali moramo ih znati što prije ispraviti. Početni problemi u obitelji se javljaju zbog nepoštivanja partnera i djeteta tu najčešće bude kažnjeno. Pod kažnjeno mislimo da dijete ide više na onu stranu koja mu više popušta i kod koje više dobiva, gdje se može javiti razmaženost i agresivnost kada nije kako dijete želi. Događaju se i ostale situacije s kojima se susrećemo svakodnevno i ne smatramo ih kao greške, a ustvari jesu. Također su i početak ulaska u zamke roditelja iz kojih se teže izvući ako nismo informirani pa se događaju posljedice u razvoju kod djeteta. Dijete očekuje pažnju oba roditelja i to mu se treba pružiti. Dob djeteta odlučuje koliko kao roditelj moramo biti bliski i prisutni u razvoju.

Ključne riječi: brak, roditeljstvo, odgoj, greške odgoja, zamke roditelja

SUMMARY

Marriage and family-building decisions are a major turning point in our life. To be a successful parent, you should first know how to deal with your partner about some important decisions. There is no perfect parent, so we do not have to expect any kind of education either. At each level we encounter problems, but we need to solve them as soon as possible. The initial problems in the family are due to disrespect for the partner and as a result of that the child is most often punished. Under penalty, we mean that the child is going to the other side where he gets more and more, where it is possible to talk about spoil and aggression when things are not as a child wants. There are other situations we face on a daily basis and we do not consider them as mistakes, but in reality they are. They are also the beginning of getting into the trap of parents who are more difficult to get away from, if we are not informed, so there are consequences for the development of the child. The child expects the attention of both parents and needs to be provided. The age of the child decides how much we need parents to be close and present in our lives and development.

Key words: marriage, parenthood, upbringing, education mistakes, parenting traps

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POJMOVNO ODREĐENJE ODGOJA	2
3. RAZLIKE U ODGOJU DJEČAKA I DJEVOJČICE	4
3.1. Odgoj dječaka	5
3.2. Odgoj djevojčica	5
4. PRIMJERI MEKOG I TVRDOG ODGOJA	8
4.1. Neljubazno i nepopustljivo	8
4.2. Ljubazno i popustljivo	9
4.3. Neljubazno i popustljivo	10
4.4. Ljubazno i nepopustljivo	11
5. NAJVEĆE POGREŠKE U ODGOJU DJECE	13
5.1. Brak vam je na posljednjem mjestu	13
5.2. Vi ste svom djetetu najbolji prijatelj	14
6. ZAMKE ZA RODITELJE	15
6.1. Ne navikavaj ga na ruke	15
6.2. Pusti ga da plače	16
6.3. Ne želim frustrirati svoje dijete	17
6.4. Ovo je samo faza	18
6.5. Moglo je to bolje...ti to ne možeš	19
6.6. Ja ti želim najbolje..moraš	19
6.7. Pusti ja ću, meni nije teško	20
6.8. Kako izbjeći upadanje u zamku	21
7. KAKO POSTATI RAZIGRANI RODITELJ	24
8. INTERVJU ZA RODITELJE	25
9. ZAKLJUČAK	32
10. LITERATURA	34

1. UVOD

Postati roditelj nije laka odluka i moramo biti spremni da će nam se život okrenuti. Ništa više neće biti isto, bit će puno odricanja i privikavanja na nove stvari. Naravno, ništa tu nije loše, život je takav da nam svakodnevno daje nove izazove, jedan od njih je i roditeljstvo.

Mladi roditelji koji dobiju prvo dijete najčešće se izgube u toj ulozi od straha. Ali tu je uvijek obitelj i bliski prijatelji koji priskaču u pomoć. Znamo da danas nije kao prije pa je pomoć dobrodošla, ali uz granice. Tu se javljaju prijedlozi, savjeti i preporuke koje nam drugi nameću za odgoj djeteta. Tako se događaju i greške kod odgoja, najčešće kod prvog djeteta, ali i kasnije ako roditelji nisu upoznati sa svojim greškama u odgoju. Postoje razne zamke koje roditelji ne prihvaćaju kao grešku kod svog djeteta.

Kako se razlikuje razvoj između dječaka i djevojčica i svatko traži drugačiju pažnju ili je bolji s jednim od roditelja, tako je i svako dijete posebno za sebe i priča svoju priču. Teško je uspoređivati, zato i dolazi do nekih grešaka kod roditelja jer neka metoda će uspjeti kod nekog djeteta odmah, a kod nekog će trebati duže vremena.

U radu će se obraditi pojam odgoja, razlike u odgoju, zamke koje se svakodnevno događaju i posljedice u odgoju koje utječu na djecu te se protežu na daljnji njihov razvoj.

Cilj je ovog završnog rada ispitati kako roditelji provode dane sa svojim djetetom te kakve metode oni koriste. Pri tome ću se koristiti intervjuom kao sredstvom prikupljanja informacija razgovarajući s majkama predškolske djece. Saznanja i zaključke navest ću i objediniti u zaključku rada.

2. POJMOVNO ODREĐENJE ODGOJA

Vukasović (2010: 3) je razdvojio odgoj na uže i šire značenje. Stoga isti navodi da odgoj u užem značenju stavlja „težište na osjećajnoj i voljnoj sferi čovjekova bića, a odgojni rezultati očituju se u čestitim ljudskim uvjerenjima i stavovima, u pozitivnom odnosu prema ljudima i ljudskim vrijednostima, u poštenim, pravednim, humanim, plemenitim ljudskim postupcima. Autor smatra da se sadržaj odgoja u užem značenju oslanja na odgojni zadatak, odnosno da on obuhvaća formiranje znanstvenog pogleda na svijet, koji uključuje moralna shvaćanja i uvjerenja, razvijanje pozitivnih osjećaja, osobina, volje i značaja.

Odgoj u širem značenju „obuhvaća sveukupnost pedagoškog djelovanja na sve sfere čovjekova bića” (Vukasović, 2010: 3). On se tiče čitava čovjeka, upućen je na izgrađivanje cjelovite ljudske osobnosti, svih njezinih pozitivnih svojstava, razvijanje i oplemenjivanje intelekta, emocija, volje i značaja. Njegovi sastavni dijelovi su: tjelesni, intelektualni, moralni, estetski i radni odgoj. Odgoj u širem značenju obuhvaća tri procesa: proces usvajanja znanja, umijeća i navika, proces razvijanja tjelesnih i intelektualnih snaga i sposobnosti i proces izgrađivanja i oblikovanja osobnosti i karaktera, pogleda na svijet, osjećajnog i voljnog života. Na temelju tih procesa postavljaju se tri odgovarajuća zadatka odgajanja: materijalni (stjecanje znanja), funkcionalni (razvitak sposobnosti) i odgojni (izgradnja ljudskih odlika i osobnosti)“.

Došen - Dobud (1977: 9) naglašava kako se „odgoj najčešće definira kao utjecaj na razvoj i oblikovanje ličnosti”. On se, sukladno definiciji navedene autorice smatra najširim pedagoškim pojmom. Nijedna ljudska generacija ne počinje svoj razvojni hod u svome vremenu bez ikakve osnove - svaka se oslanja na dostignuće prethodnih generacija i nastavlja ih. Odgojni utjecaji posebno su značajni u vrijeme čovjekova razvoja, tj. u doba djetinjstva i mladosti do zrelosti, no nisu isključeni ni kasnije. Stoga su najranije, predškolske godine života ključne za čovjekov budući razvoj, gdje je isti kao ličnost najprimjenjiviji za usvajanje razvojnih vještina.

Silov (2007: 76) definira odgoj kao “smislenu i vrijednosnu funkciju društva koja ima posebnu važnost u životu čovjeka”. Posebno je važno odgoj promatrati u kontekstu

vrijednosti i smislenog života. Zato su teorija smisla i aksiologija pogodne za objašnjavanje fenomena odgoj.“

Pedagoški smisao tretira odgoj kao svjesnu, namjernu, društveno organiziranu i pedagoški osmišljenu djelatnost radi ostvarivanja ljudskih težnji postizanja ideala i odgojne svrhe – izgrađivanja potpunih i uljuđenih ljudskih osobnosti. Odgoj ima svrhu i zadaće, obrazovna dobra i odgojne vrijednosti, organizacijske oblike, metode i sredstva ostvarivanja. Provode ga odgojni čimbenici: obitelj, škole, Crkva, sve odgojne ustanove, a potpomažu kult. ustanove i udruge, udruge mladeži, mediji. Što je više odgojnih čimbenika, ukupno je odgajanje učinkovitije. Odgojna su područja sljedeća (Hrvatska enciklopedija, 2018.): tjelesni, intelektualni, moralni, estetski i radni odgoj.

Podjela odgoja obuhvaća nekoliko kalsifikacija. Tako se isti dijeli putem sljedećih kriterija (Hrvatska enciklopedija, 2018.):

- a) S obzirom na dob odgajnika odgoj se dijeli na: predškolski, školski, visokoškolski i odgoj odraslih.
- b) Prema mjestu odgojnoga rada na: obiteljski, školski, domski i odgoj u slobodnom vremenu.
- c) Prema posebnim uvjetima rada na: specijalni, vojni i odgoj u proizvodnim uvjetima. U užem značenju, odgoj je izgrađivanje osobnosti njegovanjem pozitivnih ljudskih odlika.“

Itković (1995: 581) smatra kako previše dostupan i liberalan odgoj može donijeti štetu razvojnim potencijalima djeteta. Razlog je tomu što neograničena ljubav bez postavljanja zahtjeva i odgojnih prioriteta vodi dijete u anarhiju, samovolju i nekritičnost. Na taj način nastaje sukob s lošim iskustvima iz realnog života izvan obitelji gdje će dijete postati traumatizirano, nesposobno da se suoči s problemima.

3. RAZLIKE U ODGOJU DJEČAKA I DJEVOJČICE

Doba fertilnog razvoja nerođenog djeteta ukazuje jasno vidljive spolne razlike u mozgu nerođene bebe. Jedna od razlika je da se mozak dječaka sporije razvija od mozga djevojčice. Druga razlika se sastoji u tome da su lijeva i desna moždana polutka kod dječaka međusobno slabije povezane (Biddulph, 2008: 52).

Dosta istraživanja pokazalo je kako su djevojčice bolje u nekim vještinama, učenju nekih predmeta ili slično od dječaka te u obrnutom slučaju, dječaci su napredniji u određenim vještinama od djevojčica. Sve se to događa zbog različitosti moždanih polutka i koliko su one u početku uključene u razvoj kod djevojčica i dječaka. Ipak, nije dovoljna procjena razvoja osobnih stavova jer svakodnevna vježba roditelja sa svojim djetetom može promijeniti očekivanja budući da je svako dijete drugačije. Kada roditelj kod svog djeteta uoči da ono puno guguće i tepa, to je znak da je spremno na komunikaciju i spremno je učiti.

Na svaku djetetovu riječ treba se dodati još jedna kako bi dijete zapamtilo uz nekoliko ponavljanja. Npr. riječi „auto“, dodaje se „evo auto“ ili „hoću auto“. Tako dijete brže pamti i uči te će i brže početi formirati rečenice. Najbolje se uči kroz ponavljanja i dijete najbolje uči ako se s njim razgovara na jezičnoj razini koja se nalazi korak ispred njegova jezičnog znanja.

Vrlo je važno pričati s djetetom o svakodnevnim situacijama koje roditelj prolazi s njim, gdje god da se nalazi roditelj, važno im je objašnjavati što se radi ili što je to. Tako se dijete potiče na komunikaciju što je važno za njegov daljnji razvoj. Ne smije se zaboraviti isto tako koliko je djetetu važno pričanje priča i čitanje pjesama jer mu se tako razvija ljubav prema knjigama i dijete se još više povezuje s roditeljem slušajući njegov glas i njegovo uživljavanje u uloge.

Čitanje se ne smije promatrati samo kao učenje jer to se sve može pretvoriti u veselu igru riječi i pogađanja, što je djetetu jako zanimljivo. Važno je da se uči kroz igru jer se i brže pamti.

3.1. Odgoj dječaka

Svatko tko se bavi dječacima ostat će začuđen promjenama raspoloženja i energije kroz koju oni prolaze tijekom vremena, zato moramo znati razumjeti što, kada i zašto im je potrebno (Biddulph, 2008: 5).

Nadalje, Biddulph (2008: 6) navodi da postoje tri faze kroz koje oni prolaze:

- a) Prva faza: od rođenja do 6. godine života - u prvoj fazi dječak prvenstveno pripada svojoj majci. Cilj je ove faze pružiti dječaku potpunu ljubav i sigurnost. Neke bebe su mirne, spavaju, a neke su bučne, traže pažnju. Svaka beba traži bar jednog roditelja da bude s njim stalno. Najčešće to bude majka zbog dojenja ili zbog toga što majka u toj dobi može najbolje zadovoljiti bebine potrebe.
- b) Druga faza: od 6. godine do 14. godine života - u drugoj fazi dječak se više okreće aktivnosti koje radi njegov otac jer želi postati muškarac. U svemu prati svog oca, npr. ponašanje u obitelji, ponašanje prema svojoj supruzi, u poslu. Važnost ove faze je da dječak izgradi sposobnosti i vještine te da postane uravnotežena osoba.
- c) Treća faza: od 14. godine života do odrasle dobi - u trećoj fazi su mu potrebni savjeti i podrška muškog mentora. Roditelji se moraju malo povući, imati granice o kojima ću pisati, ali kad god zatrebaju, oni moraju biti tu. Dijete u ovoj fazi mora steći poštovanje prema drugima i odgovornost za sebe.

Dječaci brže rastu i razvijaju se, slabije reaguju na lica i teže podnose odvajanje, pogotovo od majke. Često se zato rabi termin među laicima poput "mamin sin" ili "tatina kći". Isto tako, u društvu se dosta čine razlike između djevojčica i dječaka, gdje će se npr. otac više valjati po podu sa sinom, a s kćeri će se više maziti. Zbog toga se zna govoriti da su i dječaci grublji, tj da se od njih treba napraviti snažan muškarac.

3.2. Odgoj djevojčica

Svaki roditelj drugačije odgaja svoje dijete. Svako dijete je drugačije po svojoj naravi i prirodi, ima svoje potrebe, iako svi roditelji uz savjete drugih nekako odgajaju

djecu na isti način. Nekome uspijeva takav režim odgoja, dok je kod drugih ograničen. Tako se zna da se djevojčice razlikuju od dječaka i da imaju „svoj poseban“ odgoj. Biddulph (2014: 25) pobliže opisuje 5 faza odrastanja djevojčica:

- a) Prva faza: sigurnost - Jesam li sigurna i vole li me? (Od rođenja do druge godine života) - svaka beba, tj. novorođenčad traži tu sigurnost. To ne znači da mora samo biti dobro nahranjena i dobro obučena. Bebe instinktivno znaju jesu li voljene ili ne od strane svojih najbližih. One u ovoj dobi traže pažnju, milovanje, ljubav. Često se zna isto reći da su djevojčice očeve mezimice, tako da im treba i ta očeva ljubav, igra i pjevušenje koje će zauvijek pamtili.
- b) Druga faza: istraživanje – Je li svijet zabavan i zanimljiv? (Od druge do pete godine života) - ova faza se nadovezuje na prvu fazu jer ako je u prvoj fazi stekla sigurnost, u ovoj će biti puno slobodnija. Postat će pametna, samostalna i kreativna, onako kako to djevojčice i znaju. Faza je zanimljiva jer svoju djevojčicu možete učiti nove stvari, upoznavati je s prirodom i životinjama. Naučiti je crtati, pisati, igrati neke igre. Ako je djevojčica stekla slobodu i sigurnost moći će se slobodno otići igrati vani u pijesku ili sl., bez straha hoće li je mama ili tata ostaviti.
- c) Treća faza: ljudske vještine – Mogu li se snaći među drugima? (Od pete do desete godine života) - u ovoj dobi dijete će već krenuti u školu. Dijete dolazi u novo okruženje, viđa drukčije ljude i shvatit će da nisu svi isti. Normalno, bit će puno pitanja. Ako nije jedinica u obitelji, u ovoj će fazi tek shvatiti da i drugi imaju osjećaje i svoje potrebe, da imaju svoje obveze i da ne može biti u centru pažnje. Ako je djevojčica kroz sve ove faze odrastala i učila kako treba, znat će kako dijeliti i pomagati. Voljet će to. Osjećat će se ispunjeno ako ona nekome nešto da, ako nešto s nekim podijeli, a da to nije netko iz obitelji. Postat će pažljiva i poštena prema drugima.

- d) Četvrta faza: traženje svojega ja – Mogu li otkriti svoju istinsku nutrinu i što me doista čini sretnom? (Od desete do četrnaeste godine života) - ulaskom u pubertet djevojčice polako već postaju i djevojke. Javljaju se njihovi prvi interesi za nešto. Počinju otkrivati sebe iznutra. Čime bi se bavile, koji su im hobiji, što žele raditi u životu i sl. U ovoj fazi djevojka odlučuje kako će odrasti, hoće li biti čvrsta ili ranjiva da se s njom može manipulirati. Teško da će neke odluke donositi sama pa bi bilo poželjno da su roditelji uvijek spremni za razgovor.
- e) Peta faza: odrastanje – Mogu li preuzeti odgovornost za vlastiti život? (Od četrnaeste do osamnaeste godine života) - sada se djevojka već nalazi u fazi gdje će joj se događati svakakve stvari, pozitivne i negativne. Kako su je prije odgajali, tako će se znati kako će se nositi s tim lošim stvarima. Kako će i hoće li moći to podnijeti. Poželjno je da prođe sve, na odluke o polaganju ispita, o razočarenju u prijatelje ili ljubav. Nakon osamnaeste godine bit će još većih i težih odluka i dobro je da sada već očvrsne. Ova je faza preokret gdje se djetinjstvo ostavlja, a uzima odrasli život. Uz pomoć bližnjih djevojčica mora naučiti i kako kontrolirati vlastiti život da bi bila što jača i da bi se znala nositi s posljedicama. Dosta ljudi ako ne uspije u životu, zna kriviti svoje najbliže jer ih nisu odgajali u čvrste osobe.

Svaki roditelj, promatrajući svoju kćer ili njezine prijateljice, ili pak druge djevojke u mjestu gdje živi, lako će primijeliti ishode spomenutih faza odrastanja. Neke djevojke prebrode sve faze razvoja bez problema, a nekima to ne uspije. No, zaključci koje djevojke usvoje na kraju svake od ovih faza vrlo su važni i u stanju su izmijeniti njihov život (Biddulph, 2014: 30).

4. PRIMJERI MEKOG I TVRDOG ODGOJA

Hauck (1996) navodi kako postoje četiri stila ili modela odgoja po kojima se roditelji i djeca razlikuju. Svaki odgoj je poseban i specifičan. Djeca su mala i njih se ne može kriviti za njihovo ponašanje jer su za to zaslužni roditelji koje svoje greške moraju ispraviti da bi dijete moglo bolje naučiti. Odgoj dijete prati kroz cijeli život i roditelji su ti koji će mu taj put olakšati ili otežati. Sada će se nabrojati i objasniti stilovi odgoja te po čemu su oni karakteristično.

4.1. Neljubazno i nepopustljivo

Uz ovakav stil odgoja ljudi su najčešće napeti, zabrinuti, prestrašeni, depresivni i skloni samoubojstvu. Djeca koju muče posebni strahovi, poput straha od tame, neuspjeha ili različitih životinja, reakcije slične dubljim fobijama, na svakom su koraku neprestano bila izložena prijekoru, zapovijedanju i drugim pritiscima.

Roditelji koji se ponašaju u skladu s takvim neurotičnim uzorima, postavljaju tvrda i nepromijenjena pravila od kojih ne odstupaju. Na takav način između sebe i djece uspostavljaju odnos svemogućih gospodara i bespravnih podanika (Hauck, 1967: 45)

Ovakav stil odgoja od roditelja zahtijeva kažnjavanje djeteta za svaku učinjenu pogrešku, gdje isti reagiraju brzo i impulzivno te bez pormišljanja, primjenjujući u kažnjavanju oštrinu kazne. Dijete se ne smije dovesti u sumnju primjene odgoja svojih roditelja te im u ovom stilu nije dozvoljeno suprostavljanje. Dijete na taj način gradi roditeljsku sliku o sebi koja je u njegovim očima sve lošija, započinje primanje optužbi koje su učestale, što ima za posljedicu sve lošije ponašanje djeteta. Nažalost, dijete misli da je to tako ispravno i da to tako treba raditi jer sve u životu prvo uči od svojih roditelja. Prije mnogo godina to se više i smatralo tradicionalnim odgojem, odgoj u kojem je odnos neljubazan, neposlušan, kritičan, optužujući, tvrd, nepopustljiv. Takav odgoj dugo i brzo se širio svijetom i neki su ljudi sami sebe krivili zbog takve metode odgoja. U današnje se vrijeme takav odgoj potiskuje zbog drugih suvremenijih metoda. Kad se hoće pomoći takvim obiteljima u njihovom odgoju, može se to postići samo na takav način da s pohvalama i priznanjima u kratkom

vremenu se nadmaši ranije prikupljene osude i kazne. Na taj način djeci se otvara pogled na bolji odgoj i pogled na bolji i vedriji život.

Ovdje su zamijećena dva velika nedostatka. Prvi je razočaranost odgajatelja ponašanjem djece, pa isti često pribjegavaju kažnjavanju, zanemarivanju i nepružanju ljubavi spram djeteta, ne davanje pohvala i nagrada onda kada dijete to zaslužuje. Odgojitelji koji žele imati tako čvrst i nepopustljiv odgoj, ne smiju ipak osuđivati dijete, nego samo njihovo ponašanje i bez obzira na sve, ljubav im se ne smije uskratiti (Hauck, 1967: 47).

4.2. Ljubazno i popustljivo

Pokazalo se da dobroćudna ljubaznost i popustljivost stvaraju vrlo ozbiljne društvene probleme. U prošlim vremenima djeca su se odgajala na puno stroži način nego što se danas odgajaju. Djeca su tako rasla u odgovorne osobe, dok danas više djece izbjegava odgovornost, stalno nešto traže i nemaju toliko razvijene radne navike kao što su ih imale prijašnje generacije. Roditelji koji svoju djecu odgajaju ovakvim načinom odgoja, sretni su jer njihova djeca nisu depresivna, nemaju osjećaj krivice, ljutnje ili srama. To je dobra strana ovakvog načina odgoja, dok je loša strana to što je toj djeci stalno dosadno, osjećaju se neispunjeno, a kasnije to može dovesti i do lijenosti za bilo koju radnju.

Ovakav stil odgoja viđa se često budući da roditelji smatraju kako svojoj djeci moraju pružiti sve, ponekad čak i više nego što im je potrebno. Stoga tek kasnije primjećuju da im djeca ne odrastaju u odrasle osobe kako su oni htjeli i mislili.

Ova odgojna metoda stvara djecu koja dobivaju karakteristike razmaženosti, krhke, ovisnosti i emocionalno nezrele osobnosti. Hauck (1967: 47) se stoga s pravom pita: "Što bismo drugo uopće mogli i očekivati kada smo s djetetom cijelo vrijeme iznad svega ljubazni i strpljivi, kad mu ne postavljamo nikakva ograničenja, kad od njega ništa ne zahtijevamo i dopuštamo da uvijek ostvari svoju volju?"

U ovoj metodi odgoja djeca se ne znaju sama truditi za ostvarivanje svojih ciljeva i takva djeca se nikad neće znati snaći bez svojih roditelja jer su naučena da sve što žele to i dobiju. Roditelji misle da su čvrsti i stabilni jer pokazuju toliku brigu za

djetetov uspjeh, no čine prvu pogrešku u tome što se ne znaju izraziti kako treba, nemaju taj čvrst i stabilan stav te ono što kažu ne prenose u djela. Tako djeca već nakon nekoliko puta shvate kako te njihove riječi ništa ne znače i ne obaziru se na to.

Druga pogreška roditelja je kada je već krajnje vrijeme da se nešto poduzme u vezi s djetetovim ponašanjem, oni imaju svoje izljeve bijesa i tada kažnjavaju dijete s najstrožim kaznama umjesto da ih polako stupnjuju. To nije dobro za dijete jer se dijete zbuni i preplaši zbog takvih reakcija. Roditeljima je na kraju žao pa se krenu ispričavati svojem djetetu što je dodatna greška jer dijete ne razumije i pomislit će da da mu se ispričava što ga je uopće kaznio. Naravno, opet mu popušta i tako sve ispočetka i u krug. Zato bilo kakva greška u odgoju kreće od samog roditelja i, naravno, prvo se žena i muž moraju dogovoriti kako i što će reći djetetu. Svako dijete greške svojih roditelja nosi kroz cijeli svoj život i kao odrastao čovjek će se susretati s velikim poteškoćama koje neće poznavati jer mu u djetinjstvu neće biti objašnjene kada mu se sve dopuštalo.

Roditelji će učiniti najbolje ako svoju kolebljivost i neodlučnost zamijene čvrstinom i nepopustljivošću. Ponajprije moraju učvrstiti svoja stajališta, a potom se za njih zauzimati svojom odlučnošću riječi i djela. Od djece se očekuje da će glasno protestirati, biti razmažena i imati ispade, ali za roditelje je važno da ostanu pri svojim odlukama (Hauck, 1967: 49).

4.3. Neljubazno i popustljivo

Neljubaznost je karakteristika koju dijete izražava s namjerom ružnog ponašanja, svijesno da, ukoliko to želi, svoje pogreške može popraviti. U činjenici da djeca unatoč pogrđama, kritiziranju i kažnjavanju najčešće ne poprave svoje ponašanje, roditelji koji spadaju u ovu skupinu odgojitelja obično vide i dodatne dokaze djetetove pakosti i izopačenosti (Hauck, 1967:49).

Greška u ovom načinu odgoja se sastoji u činjenici da roditelj dijete ne pohvaljuje niti ne kritizira. Dijete tada postaje zbunjeno jer ne može zadovoljiti očekivanja svojih roditelja i ne shvaća bitnu razliku između dobrog i lošeg ponašanja. Stoga dijete svoje nakupljene frustracije usmjerava na sebe ili na svoje najbliže, odnosno na društvo.

Najčešći razlog neprimjerenog ponašanja djeteta je nepopustljivost roditelja jer dijete misli da oni ne vode brigu o njemu zbog iskazane emocionalne hladnoće. Tada dijete svojim ružnim ponašanjem želi privući pozornost na sebe. Tim načinom sve više dolazi do grešaka u odgoju jer će roditelji postati nemoćni. Kad dijete napravi nešto dobro, roditelji neće imati potrebu pohvaliti ga jer će biti zaokupirani time što ne radi dobro. Svako dijete zaslužuje bar malu pohvalu, pažnju i roditeljsku ljubav. Kažnjavanje djeteta treba svesti na najmanje moguće granice i primjenjivati ga onda kada je to zaista potrebno. Ružno ponašanje treba rješavati smirenim razgovorom. Kod djece se odmah ne pokazuju željeni rezultati, pa se soga zahtijeva ponavljanje odgovara prilikom svakog ponavljajućeg ružnog ponašanja djeteta. Takav razgovor vrijedi i kad dijete napravi dobar čin, pa ga je potrebno pohvaliti i uz pohvalu mu objasniti što je to dobro napravljeno. Tako će dijete polako početi shvaćati razliku između dobrih i loših postupaka.

4.4. Ljubazno i nepopustljivo

Ovaj model je, od četiri spomenuta, najprihvatljiviji. Roditelji koji se uspiju dosljedno ponašati po ovim načelima, postižu najčvršće odgojne uspjehe (Hauck, 1967: 51).

Roditelji o svemu trebaju otvoreno razgovarati sa svojim djetetom, a najviše o njegovom ponašanju. Nikad ga ne treba osuđivati ili okrivljavati pogrdno ali ga je potrebno usmjeriti u smislu pormišljanja o učinjenim postupcima. Kada dijete napravi nešto krivo, prvo će se tražiti zajedničko rješenje kako ukloniti taj problem, zatim će mu se objasniti zašto ga moraju kazniti, ali pritom ga se ni u jednom trenutku ne smije poniziti ili uplašiti. Ne postoji dijete koje ne radi pogreške i koje nema faze ružnog ponašanja. Zato roditelji koji percipiraju ovakav tip odgoja ne rade greške i nije im u prvom planu osuditi dijete. Oni smatraju da je sve to normalno i da dijete nekako mora izbaciti svoje frustracije ili nezadovoljstvo jer nema iskustva u nečemu. U prvom planu im je da svoje dijete uče novim znanjima, vještinama i da sve što oni rade, mogu i djeca, polako i smireno.

Život je neprekinuti lanac problema u odgoju djeteta i sve dok ih dijete ne nauči tolerirati, nije spremno suočiti se sa životom. Roditelji moraju ostati odlučni i

nepopustljivi, ali ipak ne prestrogi. Kada ih dijete razočara, oni to smatraju svojim propustom, a ne djetetovim jer smatraju da su imali prevelika očekivanja. Za loš djetetov postupak prvo je potrebno priupitati se što je dijete dovelo do toga, gdje je nastala pogreška u odgoju. Potom se razgovorom traži rješenje problema na način da se za dijete uvijek pronalazi riječ pohvale ili pozitivna riječ u smislu njegova ponašanja.

Hvaljenje i podržavanje djeteta može postati svakodnevna praksa. Za to nije potrebno formalno obrazovanje jer se roditeljstvo ne uči u obrazovnom sustavu. Djetetu treba samo pružiti dovoljno ljubavi. Roditelj koji percipira ovakav model odgoja, ne može se uvijek pridržavati svih načela jer nitko nije savršen, ali ako greške prvo počne ispravljati na sebi, lakše će znati znanje prenijeti na druge (Hauck, 1967: 53).

Filliozat (2011: 180) smatra kako su djeca naslijedila riječi upućene od strane njihovih roditelja ili od drugih važnih osoba, poput braće ili sestara. Također isti autor smatra da su riječi djeteta u razvoju ili kao odrasle osobe posljedica korištenja istih u djetinjstvu jer im tadašnje okruženje nije dozvoljavalo da se osjećaju ponosnima i važnima.

5. NAJVEĆE POGREŠKE U ODGOJU DJECE

Podizanje i odgoj djece je najzahtjevnije životno iskustvo koje svako ljudsko biće može ostvariti. Sam odgoj iziskuje zahtjevna opterećenja koja potječu od emocionalne, financijske, intelektualne, duhovne i fizičke moći roditeljskog para. Ne začuđuje što istraživanje bračne sreće pokazuje da su parovi najzadovoljniji sa svojim brakovima prije nego što se rodi prvo dijete i nakon što posljednje dijete ode od kuće (L. Friel, J. Friel, 2001:13).

5.1. Brak vam je na posljednjem mjestu

Kada partneri dobiju dijete, počinju zanemarivati svoj odnos. Kada dođe do bračne krize, moraju se zapitati prvo kad je bilo zadnje vrijeme posvete njima kao partnerima, te kad su otišli negdje bez djeteta. Ova problematika definicije problema bračnih kriza je početna točka u rješavanju nastalih bračnih kriza poruzrokovanih dolaskom djeteta. Iako postoji puno grupa različitih tipova roditelja, ovdje će biti govora o roditeljima koji su previše zaokupljeni sa svojom djecom i boje se odvojiti od njih.

Roditelji ne smiju biti posesivni za svojom djecom, čineći ih tako ovisnima o njima, ali niti ih zapuštati ostavljajući ih sa nepoznatom osobom poput dadilje. Očito, problematični roditelji, oni o kakvima povremeno čitamo u novinama, koji svoje malene ostavljaju u stanu same i odlaze na višednevni odmor, krivi su zbog nebrige i napuštanja djece (L. Friel, J. Friel, 2001: 40).

Partneri bi sami trebali shvatiti kad je počeo kraj u njihovom odnosu i kada nešto trebaju poduzeti. Partneri koji su prezauzeti odgojem svoje djece, ne obraćaju pozornost na sebe. Isti misle da će njihovo vrijeme doći kad djeca odu od kuće, a kad se to dogodi, shvate da su se strasti između njih ugasile i najčešće je kasno. Kao što svaka osoba treba malo vremena za sebe, to je potreba svakoga koliko god netko imao obaveza, tako i svaki partner zaslužuje pažnju. Uvijek je potrebno odvojiti neko minimalno vrijeme za međusobni odnos partnera, poput zagrljaja u tišini, mirnog razgovora, poljupca i lijepe riječi. Toliko je malo potrebno da se ne bi izgubile strasti između dvoje ljudi. Sve se može postići ako postoji dnevni ritam u obitelji. To bi

značilo da se djeca moraju odgajati na način da im se ukaže da postoji vrijeme spavanja i da se toga moraju pridržavati. Iznimke su ako je dijete bolesno, putovanje ili slično. Kad odrastu, djeca bi trebala znati nakon kojeg sata ne smiju više raditi buku. Po svim tim pravilima odgoja partneri mogu naći vremena i za sebe.

5.2. Vi ste svom djetetu najbolji prijatelj

U današnje vrijeme često se čuje kako adolescenti govore da im je mama najbolja prijateljica ili tata najbolji prijatelj. Roditelji ne smiju prelaziti granice jer tako udaljavaju svoje dijete, a posljedica je preveliki strah djeteta. Prelaženje granica podrazumijeva to da roditelji žele znati sve o društvu i tajnama svog djeteta, svoje slobodno vrijeme provode tako da se druže s prijateljima svog djeteta, idu svugdje sa svojim djetetom, to sve izgleda tako da ga ne žele pustiti samog. Moglo bi se reći da je to zapostavljanje vlastitog partnerskog odnosa jer ne mora značiti da će to raditi oba roditelja.

Drugim riječima, roditelj se boji odrasti i družiti sa svojim vršnjacima jer se boji hoće li ga prihvatiti ili ne, dok zna da je djeci uvijek zanimljivo u društvu starije osobe. Uvijek kruže takve teme koje su djeci interesantne i znaju da će od odrasle osobe uvijek dobiti odgovor. Ne razmišljajući, odrasli im tako samo šalju krivu poruku. Dijete čiji je roditelj stalno s njima stvorit će takvu naviku da nigdje ne ide bez roditelja, kada ga prijatelji pozovu van, bit će mu žao ostaviti mamu ili tatu samog kod kuće pa će radije ostati s njima gledati televiziju.

Sve se to događa postepeno, počinje u najranijoj dobi pa sve do adolescentske dobi, nekad i kasnije. Teško da će imati svog istinskog najboljeg prijatelja i kad roditelji odluče otići negdje sami, dijete će ostati povrijeđeno. Osjećat će se kao da ga je netko izdao. Tu dolazi do problema koji su sami roditelji stvorili nesvjesno.

Roditelji bi se trebali družiti i provoditi vrijeme sa svojim djetetom, ali mu ne smiju uskraćivati slobodno vrijeme s njegovim vršnjacima. Svaka briga u odgoju je dobro došla, svaki savjet u odgoju također, ali roditelji moraju biti svjesni da povezanost s djetetom ne može biti ista kad ono ima tri ili trinaest godina. Što se roditelj manje integrira u djetetov i adolescentski život i drži te granice, dijete će ga više voljeti i poštovati.

6. ZAMKE ZA RODITELJE

Svaki roditelj, našavši se u zahtijevnoj roditeljskoj situaciji, počinje tražiti pomoć u knjigama psihološkog sadržaja za odgoj djece, časopisima iste problematike ili na internet stranicama. Često se događa da navedena primjena baš i ne uspijeva jer koliko god teorija bila dobra, kod prakse je drugačije i odmah i s tim je rezultat lošiji. U odgoju roditelji znaju isto tako primjenjivati navike od svoje prve obitelji, tj. onako kako su oni odrasli ili žele biti drugačiji od svojih roditelja pa rade suprotno. Neka od stajališta znaju primjenjivati kratkotrajno, a neka cijelo vrijeme roditeljstva. Zbog svih tih nedoumica i različitih stilova odgoja, svaki roditelj nesvjesno upada u zamke za koje misli da iz njih nema izlaza. Zbog prisutnosti takvih zamki može doći do nesuglasica i svakodnevnih većih svađa između partnera jer jedan bi npr. popustio, a drugi ne bi. U nastavku će se nabrojiti specifične zamke s kojima se roditelji u svome odgoju suočavaju.

6.1. Ne navikavaj ga na ruke

To je rečenica koja se svakodnevno čuje u današnjem društvu. Svakoj bebi kao što je važna potreba za hranom, tako je i važna potreba za bliskošću. Bliskost podrazumijeva da se beba privije uza se, mazi je se i nosi. Uskraćivanjem tih potreba djetetu se dovodi do slabijeg emocionalnog razvoja. Bebama koje su rođene prije vremena i s manjom težinom najvažnija je ta bliskost s majkom i nema veze s činjenicom hoće li se djetetu razmaziti ili ne. Kada je djetetu uplašeno i plačljivo, važno ga je umiriti zagrljajem da djetetu dobije poruku da smo mi tu uz njega. Isto tako, djetetu od 3 - 5 godina ili u adolescentskoj dobi treba dobiti zagrljaj i to im se ne smije uskraćivati. U svakoj godini djetetu ima probleme koji ga muče, a to mogu biti polasci u vrtić, u školu, druga okolina ili nepoznati ljudi te roditelj mora biti uz njega.

U zamku se upada tek onda kada te zagrljaje roditelj izbjegava. Ako se upadne u zamku, djetetu je potreban razgovor, maženje kad god za tim iskaže potrebu, iskazivanje roditeljske ljubavi i sve ostale emocionane potrebe koje djetetu zahtijeva.

6.2. Pusti ga da plače

Čim dijete počne plakati, stvara se kod roditelja dojam razmažene osobine djeteta. Dijete jedino plakanjem može pokazati da mu nešto smeta, da mu je nešto potrebno ili da ga nešto boli.

Paradoks nastaje u tome što se bebe pušta da plaču jer ih se želi naučiti da ne plaču, odnos da se plač minorizira. Činjenice govore sasvim suprotno: što prije roditelji, odnosno mame, izađu ususret zahtjevima novorođenčadi ne puštajući ih da plaču, bebe postaju mirnije, manje uznemirene i manje plaču (Lovrinčević, 2012: 24).

Što je dijete starije, često se događa da dijete plače uz izljeve bijesa. Kada roditelj djetetu postavi granice ili mu da neku zabranu i dijete počne plakati, taj je potrebno ignorirati. Ako roditelj popusti, dijete će to napraviti svaki put. Što dijete više bijesni uz plač, roditelj mora ostati što mirniji i ustrajni u ignoriranju, ali mora se prvo djetetu objasniti situacija, da njemu bude jasno zašto mu se nešto ne dopušta, a ne ga pustiti da plače bez objašnjenja.

Kod svakog roditelja se događa „nezgodna“ situacija na nekom javnom mjestu, a danas svijet živi u društvu koje je sklono osudama i kritikama na račun odgoja roditelja. Zato svaki roditelj kako bi to izbjegao, popušta svom djetetu na primjer u trgovini i radi grešku u odgoju zbog drugih ljudi, a te ljude vidi tada i nikad više. Međutim, dijete će to kao posljedicu u svom razvoju nositi kroz cijelo razvojno razdoblje. U takvim situacijama važno je prvo razgovarati s djetetom, objasniti mu da nema trčanja po trgovini i da bude uvijek uz roditelje s kojima će zajedno djelovati u javnim situacijama. Po izvršenom dogovoru, potrebno je dijete nagraditi da bi shvatilo obrasce ponašanja.

Kao i za sve, tako je i za ovo važno da se pridržava onoga što se reklo. Dok je dijete bijesno i plače, nije potrebno nuditi nikakav razgovor jer neće pomoći, ništa se ne poduzima dok se dijete ne smiri. Ako traje duže, može se primijeniti tehnika „timeouta“, odnosno svrhovite metode samodiscipliniranja.

„Timeout“ je učinkovita metoda discipliniranja koja se temelji na tome da se dijete koje bijesni ili je agresivno udalji u odvojenu prostoriju (ili dio prostorije) gdje se nema čime zabaviti. Potrebno je da tu dijete ostane onoliko koliko je potrebno da bi došlo

do promjene ponašanja, a najduže onoliko koliko ima godina. Dakle, dijete od tri godine najduže će ostati u „timeoutu“ tri minute, dijete od četiri godine četiri minute. Metodom „timeouta“ dijete se ne kažnjava, već uči što je to neprimjereno ponašanje i koje su njegove posljedice (Lovrinčević, 2012: 28).

Ako roditelj upadne u zamku, mora znati prvo prepoznati što znači koji plač što znači (gladna sam, umorna sam, dosadno mi je, spava mi se, promijenite mi pelenu itd.). Prije nekih situacija u kojima roditelj primijeti da će biti teške za dijete, djetetu mora objasniti dajući mu točne informacije, a ne lagati mu. Na kraju mu može pružiti nagradu ako bude onako kako smo se dogovorili.

6.3. Ne želim frustrirati svoje dijete

Svakom roditelju se dogodi situacija u kojoj ga dijete moli da mu se nešto kupi ili situacija u kojoj dijete odlučuje što će jesti pa mu se pravi jelo koje kasnije ne pojede jer mu se to više ne jede. U svim tim situacijama roditelj popušta djetetu jer ga ne želi povrijediti ili mu stvarati granice, što je velika greška jer tako djeca upravljaju roditeljima.

Svaki roditelj treba frustrirati svoje dijete postupno podižući razinu frustracijske tolerancije. Tako se jača osobnost djeteta i činimo ga otpornijim na situacije u kojima će se susretati u međuljudskim odnosima (Lovrinčević, 2012: 38).

Ako dijete sve što mu roditelj „naredi“ doživljava kao traumu i na to ima svoje odgovore ili izljeve bijesa, a na to roditelj ne reagira, onda se javlja zamka. Roditelj upada u zamku tako što popušta djetetu, tj. roditelj djetetu ni ne zadaje nikakve zadatke, nego on to sam napravi kako bi spriječio situacije u kojima se raspravlja sa svojim djetetom. Posljedice toga se možda neće javiti odmah, ali kasnije u svakodnevnom životu kod djeteta će se javljati nesigurnost, nesnalaženje, izbjegavanje odgovornosti, problemi s vršnjacima itd. Da bi roditelj izašao iz zamke, mora uvesti svoje dijete u svakodnevne uobičajene situacije, ne smije ga štiti od onoga od čega ga ne bi trebao štiti, učiti ga pravilnom ponašanju i odgovornostima u skladu s njegovim godinama, reagirati na neprimjereno ponašanje, a ne opravdavati se time da je to samo faza.

6.4. Ovo je samo faza

Emocionalni razvoj nije pravocrtan proces, a faze u razvoju zaista postoje (Lovrinčević, 2012: 44). Tijekom kontinuiranih razvojnih faza djeca događaju se neuobičajeni načini ponašanja djece. Najzatijevnija je faza puberteta, gdje kod djeteta dolazi i do mnogih vidljivih tjelesnih promjena, a na emocionalnu planu promjene su više nego vidljive i često vrlo burne

Svaki roditelj se susreće s ovim problemom. Sasvim je normalno da svako dijete ima svoje razvojne faze odstupanja od normalnog ponašanja, gdje roditelj mora reagirati. Neka djeca će možda postati agresivna prema drugima, neki će početi odgovarati roditeljima ili ih neće slušati, neka djeca će se povući u sebe, ali na sve roditelj mora reagirati. Istina je da se neke faze riješe same od sebe kroz vrijeme, ali neke se ne smiju ignorirati jer se tako šteti djetetu i sprječavamo ga da prijeđe u drugu razvojnu fazu.

Način da se izađe iz ove zamke je da se prati djetetovo ponašanje i njegove promjene. Ako je potrebno, dijete treba usmjeriti stručnoj osobi na obradu i razgovor, poput profesora, pedagoga ili u krajnjem slučaju dječjeg psihijatra. Već od ranije dobi s djetetom se treba stvoriti otvoren odnos u kojem će on moći bez straha ili srama iskazati svoje emocije.

Naveden je primjer opisane reakcije. Mali Jakov je u agresivnoj fazi i ne zna se više normalno igrati s ostalom djecom. Roditelj tu fazu ne smije ignorirati jer ostala djeca pate. Kad god vidi Jakovljevo agresivno ponašanje, mora mu prići i reći mu da to nije lijepo što je uradio i da njegovog prijatelja to boli i ako tako nastavi, idu kući. Ako Jakov nastavi i nakon razgovora, roditelj ne smije ponavljati razgovor, nego se treba držati svojih riječi i Jakova odvesti kući i napraviti „timeout“ (o tome sam pisala u zamci pusti ga da plače). Naravno, i roditelj se mora upitati zašto je došlo do takve situacije, treba li možda više vremena posvetiti malom Jakovu, više mu čitati ili razgovarati kako bi se problem riješio.

6.5. Moglo je to bolje...ti to ne možeš

Djetetu se treba dopustiti da razvija svoje sposobnosti kako bi imalo samopouzdanja. Stoga mu se ne smije braniti razvojna vještina u bilom kojem pogledu, na primjer penjanje, skakanje, igra, trčanje ili slične aktivnosti. Potrebno mu je pružiti podršku i pohvalu kako je uspješno i kako to može, s naglaskom na obvezno vođenje računa o o sigurnosti djeteta.

Bilo koja aktivnost djetetu pomaže da se oslobodi od straha. U realnosti više straha imaju roditelji nego samo dijete, a veći strah dijete može usvojiti jedino od svojih roditelja. Ako se to slučajno dogodi, onda nastaje problem. U daljnjem razvoju djetetu će se biti teško osloboditi, bojat će se bilo kakve situacije, bojat će se aktivnosti, strah će sprječavati njegov razvoj i teško će dijete očvrstnuti.

Ako za neke aktivnosti roditelj želi kritizirati dijete da to nije dobro napravilo, bolje da te umjerene kritike preoblikuje u ohrabrujuće komentare. Npr. treba se reći: „Hvala ti što si mi pomogao, odlično si to oprao“, a ne: „Dobro je, ali pogledaj koliko si vode prolio i ovo nisi dobro oprao.“ Često se roditelji brinu ako će previše hvaliti dijete da će ga razmaziti. Zato ga češće znaju kritizirati, ispravljati ili nešto učiniti umjesto njega jer misle da oni znaju najbolje. Nažalost, to su sve znakovi upada u zamku. Izlaz iz zamke je jako jednostavan. Samo se treba više vremena posvetiti djetetu, uključiti se i uživati u svakom trenutku s djetetom, ne braniti mu nikakve aktivnosti jer bilo koji napredak je samo uspjeh za dijete.

6.6. Ja ti želim najbolje... moraš

Poruke koje roditelji upućuju svojoj djeci imaju velik učinak na njih. Najčešće su to rečenice koje započinju s „moraš“ ili „trebao bi“. Zvučno se dosta razlikuju. Rečenica s „moraš“ više odgovara nekoj zapovjedi, dok rečenica s „trebao bi“ više odgovara tome kako mu to govorimo za njegovo dobro. To ispada samo kao blaži način, tj. pristup roditelja od rečenice „moraš“. Ovu zamku je teško prepoznati, zato što se roditelji dosta unesu u to i ne shvaćaju kad su pretjerali. Te rečenice ne kruže samo oko djece, nego i među odraslima, govorimo ih prijateljima, partneru, obitelji itd. Može se reći da je smisao tih rečenica nekad i agresivniji od udaranja djeteta. Pitamo

se kako i zašto? Većina roditelja svoje dijete prisiljava na neki sport, na neke aktivnosti, gimnastiku, zbor i sl. samo zato što oni nisu išli ili nisu imali mogućnosti pa žele da im dijete bude najbolje. Ne razgovaraju s djetetom i ne dopuštaju mu da se izrazi, nego samo upotrijebe rečenicu „moraš“. Dijete nema izbora i bude nesretno.

Stariji imaju stav da djeca ne znaju što ih zanima i da ih se mora usmjeriti. Na primjer, djetetu brzo dosadi neka igračka i potrebno ju je zamijeniti. Dijete treba preusmjeriti na neku aktivnost za koju iskaže interes, ali ako drugi ili treći put u razgovoru kaže da ga ne zanima, onda bi bilo u redu da ga se ispiše i upiše na nešto što bi dijete htjelo. Dijete treba pustiti da samo izražava svoje karakterne osobine, jer nametanjem istih od strane roditelja dijete se može osjetiti emocionalno potlačeno te da čini ono što ne želi.

Ako roditelji ne žele posljedice kod svog djeteta kad odraste, a to bi bile nesigurnost i privrženost roditeljima, onda moraju što prije izići iz zamke. Najvažnije je da se zna kad se pretjera s dobrim savjetima, da se zna u adolescentskoj dobi kad se treba petljati, a kad ne. Ako dijete samo traži savjet, uvijek mu treba pružiti razgovor, a ne ga ignorirati.

6.7. Pusti ja ću, meni nije teško

Važna stvar u odgoju je da se dijete uključi u kućanske poslove i to u najranijoj dobi, često mu iste prezentirajući kao igru. Svako dijete mora steći naviku da ima neku obavezu prema svojim roditeljima, obitelji, mora naučiti pomagati, a ne samo da mu je jedina obaveza vrtić ili škola. Obveze im se daje primjereno njihovoj dobi. Roditelj ne smije razmišljati kako je najbitnije da dijete napiše zadaću i neka se odmara, a on će poslije posla kuhati, prati, spremati za njim stvari. Tu dijete nema poštovanja prema roditelju i samim time se stvaraju posljedice kad odraste.

Postoji primjer jedne greške u odgoju koji je potrebno navesti. U jednoj obitelji oba roditelja rade, a sin ide u 5. razred. Obitelj funkcionira tako da žena sve radi kad dođe s posla, a suprug sve dobije servirano kao i dijete. Kada dijete ima problema u zadaći, mama mu pomaže, kada ima nekih poteškoća, uvijek je mama tu. Kada mami treba pomoć, nitko ne prilazi. Kada mama zamoli sina, počinju svađe jer se

njemu ne da, nije stvorio tu naviku. Kada su neke svađe, uvijek suprug popusti i mama ne valja i tako u nedogled. S vremenom se i žena pomirila s tim pa sve radi sama i umjesto njih. Ta obitelj nije u raspadu, oni se svi vole, ali problem je samo u daljnjem odgoju. Suprug je od malena naučio da mama sve radi i to sad primjenjuje kod svoje žene, sin u toj dobi od 11 godina njega prati i upija. Ako se nešto ne promijeni, to će se nastavljati generacijama. Da bi se izišlo iz ovakve zamke, najvažnije je da se roditelji podudaraju u odgoju, promijene svoje navike te pomažu jedan drugome kako bi pomogli svome djetetu.

Danas živimo u takvom okruženju gdje je odgajati dijete jako osjetljivo. Svatko roditeljima daje raznovrsne savjete uz koje se on potpuno izgubi. Danas se djeci nameće skupoća materijalizma i posjedovanja stvari kojima se djeca međusobno nadmeću i kreiraju vlastiti ego i vrijednost sukladno materijalnom posjedovanju. Nažalost, postalo je normalno da djeca svaki dan traže nešto od svojih roditelja jer to njegov prijatelj ima. To ne obuhvaća jeftine proizvode poput čokolade, već skupu elektroniku, odjeću i slično, što roditeljima nameće velike financijske izdatke, a koje diktiraju zahtjevi društva u kojem se dijete nalazi. Svaki roditelj želi udovoljiti svom djetetu koliko je to god moguće pa ne kupuje sebi ili uzme dio novaca od nečega što bi bilo puno potrebnije ne razmišljajući da i time upada u zamku.

Roditelji pribjegavaju materijalnom opskrbom djece u cilju dobivanja njihova zadovoljstva, kako emocionalnog, tako i bihevioralnog, ali u tim odgojnim metodama roditelj mora znati granice. Dijete će uvijek pitati i uvijek će reći svoje želje, ali isto tako da bi se izvukli iz zamke roditelji moraju znati granice u svemu i ne obzirati se na društvo. U odgoju je dobro imati i nagrade i kazne, ali sve po zaslugama. Stoga se temeljne odgojne metode uče djecu dok su vrlo mala – jedna od najboljih odgojnih mjera je uključivanje djeteta u kućanske poslove kako bi naučili svrhu obaveze i što znači pomagati.

6.8. Kako izbjeći upadanje u zamku

Upadanje u zamku roditelja od strane djece je teško izbjeći. Potrebno je dobro proispitati roditeljski uspjeh izlaska iz zamke djeteta, jer se roditelji često nalaze istovremeno barem u dvjema zamkama od gore nabrojanih. Dakle, biti besprijekoran

roditelj nemoguće je, ali potrebno je pogledati što je moguće učiniti da se iz njih izvuku. Najvažniji preduvjet koji će nas držati dalje od zamki jest održavanje otvorenih komunikacijskih kanala (Lovrinčević, 2012: 85).

a. Komunikacija sa samim sobom

Majke su te kod kojih se događaju najveće promjene i one odmah nakon rođenja djeteta žele sve vratiti na staro, točnije svoje tijelo. Previše određuju vlastitu psihološku orijentaciju na sebe i žele biti što bolja mama i iznutra i izvana. Majkama je u tom segmentu potrebna komunikacija sa samom sobom, da bi došla do shvaćanja što uistinu želi, koji su realni prioriteti te kako uskladiti nastale želje i stvarne potrebe sebe i djeteta. Svaka majka i otac su svome djetetu najsavršeniji roditelji jer oni ne znaju za bolje, već samo ono što im njihovi roditelji pružaju. Nekome će trebati manje vremena da se privikne na nastalu situaciju, a nekome više. U takvim situacijama je roditeljima potrebno vrijeme i za sebe, osim što ga izdvajaju za roditeljske obveze. Tako je majkama najviše potreban odmor i slušanje potreba vlastitog tijela, a to mogu činiti ispunjavanjem onoga što vole, na primjer čitanjem, sportom, šetnjom i slično.

Ako se roditelji nađu u situaciji kad ne znaju kako postupati, dobro je poslušati savjet drugih koji možda imaju više djece ili drugačijih iskustava, ali na roditeljima je hoće li primijeniti usvojeni savjet ili ne, odnosno to je njihov izbor.

b. Komunikacija s partnerom

Komunikacija partnera je najvažnija u odgoju djece i to treba predstavljati temelj u ophodnji s djecom. Supruga i suprug su temelj svake obitelji i taj odnos treba biti centar svega. Uobičajeno je da je fokus na djetetu, a odnos se stavi po strani. Najvažnija je komunikacija između partnera, od toga sve dolazi. Treba puno razgovarati, dogovarati te naći vremena jedno za drugo.

Sve situacije se ne smiju uzimati zdravo za gotovo jer se, ukoliko se postupi suprotno, može spriječiti stvaranje malih problema koji lako prerastaju u velike i

ugrožavaju vezu. Primjerice, prije dolaska bebe na svijet potrebna je diskusija budućih roditelja o tome kako oni gledaju na neka pitanja koja će se pojaviti. Primjerice, što misle o angažiranju ostalih članova obitelji oko bebe, što misle o nošenju bebe, o reagiranju na plač tijekom noći, o bebinu spavanju u krevetu s njima, o tome kada bi bilo prihvatljivo početi primati posjete (Lovrinčević, 2012: 87).

c. Komunikacija s djetetom

Kroz cijeli završni rad proteže se tema kako odgojiti svoje dijete, na što se treba paziti, koje zamke izbjegavati...Ipak, roditelj mora znati da savršen roditelj ne postoji, ali za savršeno roditeljstvo djetetu moramo pružiti bezuvjetnu ljubav i znati prihvatiti i postavljati granice. Bezuvjetna ljubav znači da djetetu u svakom trenutku roditelj mora pokazivati svoju ljubav prema njemu, a ne se postaviti tako da dijete misli da mora zaslužiti njegovu ljubav. Isto tako, ne smije se misliti da se podrazumijeva da ga volimo jer su bitnija djela od riječi. Oba roditelja moraju naučiti dijete da razlikuje dobro od lošega, da zna kada će biti nagrađen ili kažnjen. To se ne smije izostaviti jer se pravi problem za daljnji razvoj u odgoju. Dogodit će se problem u ponašanju, a što je dijete veće, veći su i problemi.

7. KAKO POSTATI RAZIGRANI RODITELJ

Kad su djeca mlađa sa svima im je lijepo igrati se i ne biraju previše. Kad su stariji, žele dobiti više pažnje od svojih roditelja kad dođu s posla i zato ih traže da se igraju s njima. Svaki roditelj svom djetetu to mora pružiti.

Razigrano roditeljstvo pomaže u najtežim oblicima roditeljstva, a to su: napadaji bijesa kod male djece, predškolska djeca koja grizu, tjeskoba kod školaraca u trećem razredu, djeca u predadolescentskoj dobi, dobi u kojoj su izvan kontrole (Cohen, 2011: 30). Razigranost rješava naše bitke za odijevanje i spremanje ujutro, smiruje naše napete živce na kraju dana i obnavlja obiteljski sklad.

Putem igre djeca izražavaju svoje najdublje osjećaje i potrebe, kao i iskustva o kojima ne mogu ili ne žele razgovarati. Stoga se djetetu roditelj mora prilagoditi na njegovoj razini i po njegovim uvjetima. Djeca ne kažu: danas sam imao loš dan u školi. Možemo li razgovarati o tome? Oni kažu: hoćeš li se igrati sa mnom? Ako roditelj pristane, oni će najbolje što znaju u igri ponoviti ono što im se dogodilo. Ili ništa ne kažu i očekuju da roditelj preuzme inicijativu. Do kraja igre roditelj mu može pomoći da vrate samopouzdanje i osjećaj voljenosti - to je upravo ono što im treba kako bi se vratili u školu i sami riješili problem. Ako misle da roditelj neće igrati, možda neće ni pitati. Oni rade svoje, roditelji svoje i tako propuštaju mnoge mogućnosti da se ponovno povežu (Cohen, 2011:31).

Svaki roditelj razmišlja tako da oni koji još nemaju djecu u obitelji imaju više snage nego oni. Zato vole svoju djecu davati na čuvanje tetama, ujacima, rođacima i slično da bi se oni malo odmorili. Djeci je to i potrebno, da malo promijene okolinu. Djeca su jako pametna i znaju da će tu svoju kreativnost moći više iskazati s nekom drugom osobom koja je opuštena u igri, ako kojim slučajem roditelji još nisu. Tu osobu neće biti briga jesu li napravili nered dok su se igrali, dok će nerazigranu mamu to nervirati i zato će se dijete uvijek kočiti. Kada dijete odraste, uvijek će mu ostati u sjećanju ta iz djetinjstva osoba koja ga je nasmijavala i s kojom su se mogli zabavno igrati.

8. INTERVJU ZA RODITELJE

Zelenika (1998: 377) intervju definira kao usmenu anketu. Po njemu je to zapravo specijalni oblik razgovora, samo što svaki razgovor nije intervju, ali je zato svaki intervju razgovor. Nadalje ističe da je intervju znanstveni razgovor. On pod znanstvenim razgovorom ili intervjuom definira svako prikupljanje podataka i informacija za razgovor, temeljem kojih se dobivaju spoznaje koje se kasnije rabe u znanstvene svrhe.

Autori Tkalac-Verčić, Sinčić Čorić i Pološki Vokić (2011: 108) navode da je intervju poput sklapanja braka: svi znaju što je to, puno ljudi to i čini, no iza zatvorenih vrata nalazi se puno tajni.

Zelenika (1998: 377) grupe intervjuja dijeli na četiri vrste, pri čemu se svaka vrsta intervjuja razlikuje. Osoba koja provodi intervju upotrebljava onaj koji mu odgovara temi za razgovor.

1. slobodni intervju - kao što nam i sam naziv kaže, riječ je o „običnom“ razgovoru. Tu ispitivač nastoji dobiti opširne odgovore, zato treba ispitanika pustiti da slobodno govori kako bi se oslobodio sadržajnih, formalnih i psiholoških ograničenja.
2. standardizirani intervju - ispitanik koristi unaprijed razrađene odgovore i pripremljena pitanja. Ispitivač ima unaprijed pripremljen podsjetnik koji sadrži temu i okvirna pitanja.
3. individualni intervju - takav oblik intervjuja se najviše koristi. On je dosta sličan slobodnom i standardiziranom intervjuu gdje se ispituje samo jedan ispitanik te se dobije vrlo kvalitetan izvor informacija.
4. grupni intervju - tu ispitivač istodobno pita više ispitanika. Idealan broj ispitanika je od 10 do 12 jer kod većih grupa osobe bi se međusobno ometale. Ispitivač mora biti autoritet u grupi kako bi intervju bio što kvalitetniji.

Za temu greške roditelja u odgoju djece korišten je individualni intervju. Taj tip intervjuja je za ovu problematiku rada najprikladniji jer su pitanja personalizirana. Svaki odgovor se tiče nečijeg odgoja i obitelji unutar njihova četiri zida.

Tablica 1:

Što mislite o kazni i nagradi kao odgojnoj mjeri? Koristite li nagradu i kaznu u odgoju djece?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Mislim da je to dobar način odgoja. S obzirom da je moj sin još mali, mi smo tek počeli uvoditi nagrade a kazne još nismo. Jučer je baš dobio kinder jaje jer je otišao spavati bez plakanja.	Da koristim. Nekada možda ne bi trebala jer zna točno kako se treba ponašati kad joj kažem da će dobiti neku nagradu.	Smatram da su i kazna kako i nagrada sastavni dio odgoja djece. No međutim ne kazna u smislu nasilja, već tipa zabrana tv-a, crtića ili mobitela. Tako npr. nagrada nije nešto materijalno već više poticaj, npr. igra vani, vožnja biciklom, igra s prijateljima i sl.
OSOBA D		OSOBA E
Zbog dobi djeteta još nisam počela primjenjivati kazne i nagrade, ali mislim da su u jednu ruku dobre. Kad dijete napravi nešto loše prvo mu treba objasniti kako to nije dobro i zašto nije dobro a onda ga npr. staviti u kaznu u sobu 1 min. Dijete u tom vremenu shvati da nešto nije dobro i ponavljajući to nekoliko puta shvati zbog čega je u kazni. A za nagrade mislim da trebaju biti jako male i rijetke da dijete za svaku stvar koju napravi ne očekuje zauzvrat nagradu. Jer odrastanjem bi mogao doživjeti puno razočarenja ako nagrada izostane.		Mislim da su kazne i nagrade dobra odgojna mjera, jer će dijete tako najprije shvatiti čini li nešto dobro ili loše. Koristim se tom metodom, npr. kazna je da bude u krevetu ako je nešto loše napravio. A nagrada da dobije neku igračku ili učinimo nešto što voli, prošetamo ili idemo na sladoled.

Smatram da majke dobro postupaju u vezi nagrada i kazni. U skladu s djetetovim godinama neke koriste to više, a neke manje. Kao nagrade ne bi trebali gledati samo materijalne stvari.

Tablica 2:

Dajete li pravo i slobodu djetetu da izrazi svoje mišljenje ili mu vi govorite što treba uraditi?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Dajem mu slobodu i pravo da izrazi svoje mišljenje. Npr. Ako mu se ne ljulja – ne mora se ljuljati, ako mu se trenutno ne jede – ne mora baš sada jesti.	Da, dajem joj slobodu, djeca vole kad ih se sluša što misle o nekome-nečemu.	Svakako djetetu dajem pravo da izrazi svoje mišljenje, ali uvijek sugeriram jeli to ispravno ili ne.
OSOBA D	OSOBA E	
Djetetu uvijek treba dati slobodu da izrazi svoje mišljenje, a onda ako griješi kroz razgovor mu objasniti i usmjeriti ga.	Definitivno ima pravo na svoje mišljenje, ali se onda ako nije uredu razgovara o tome, nađe sredina.	

Sve majke su se složile da nikome,pa ni djetetu se ne smije uskratiti iznošenje svojih želja. Roditelji su tu da ga usmjere na pravi put.

Tablica 3:

Dopuštate li djetetu da radi „po svome“ i onda kada ste protiv toga, jer nemate trenutno vremena razgovarati s njim? Ima li dijete tada ispade?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Ne dopuštam da radi po svome ako mi se to ne sviđa. Nekada ima ispade zbog toga, a nekada nema. Recimo, ne dopuštam otimanje igračaka prijatelju, uzimanje oštih predmeta i tako, a trenutno je u fazi da mu je to zanimljivo.	Da, ponekad. Na taj ju način nekad mogu smiriti, ima nekad ispade.	Nikada nisam djetetu dopustila da radi „po svom“. Uvijek sam nastojala pronaći vremena za razgovor i smatram da sam postavila dobre temelje.
OSOBA D	OSOBA E	
Ne dopuštam djetetu da radi po svome, ako to što radi ne smatram dobrim. Bude negodovanja, ljutnje i plakanja, ali mislim da je to bolje za dijete nego ga pustiti da uvijek radi sve što želi iako to nije dobro.	Iskreno kad nemam vremena pustim ga da radi po svom, a onda to kasnije korigiramo, zna imati ispade, ali ne nakon nekog vremena urazumije.	

Neko dijete ima više ispada, a neko manje, stvar je samo dogovora između roditelja i djeteta. Također ostavljanje djeteta za tehnologijom isto nije dobra ideja jer kao roditelj u tom trenutku mi ne znamo šta dijete gleda.

Tablica 3:

Slušate li savjete drugih u vezi odgoja i ima li dijete „dnevni ritam“?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Većinom slušam savjete teta iz vrtića ili bližnjih. Dnevni ritam imamo i nemamo, tj. ne držimo ga se strogo.	Volim poslušati drugo mišljenje, ali većinom radim po svom.	Savjete drugih roditelja slušala sam kod prvog djeteta, obzirom da mi je sada drugo dijete mlađe i zaključila sam da je svako dijete individualno, drugačije, te drugačijeg karaktera. Smatram da savjeti drugih roditelja koliko su dobri toliko i nisu. Dijete od prvog dana ima svoj ritam, shvatila sam da djeca vole pravila i toga se pridržavaju.
OSOBA D	OSOBA E	
Uvijek volim popričati sa drugima o odgoju jer svaki puta čujem nešto novo i dobro što poslije i sama primjenjujem. Da ima dnevni ritam, mislim da je to potrebno ne samo djetetu nego i ostatku obitelji.	Uvijek poslušam savjet ako je prihvatljiv. Trudimo se imati ritam hranjenja i spavanja koliko je to moguće.	

Svatko ima pravo hoće li poslušati savjet drugih ili ne. Smatram da za dobrobit djeteta je bolje se držati dnevnog ritma, pogotovo ako dijete ide u vrtić. S tim odgajateljice pomažu roditeljima i ako roditelji to održavaju i kod kuće pomažu odgajateljicama.

Tablica 4:

Uključujete li svoje dijete u obavljanje kućanskih poslova?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Naravno. Recimo pomaže vaditi suđe iz perilice i baš je sretan kad to radi.	Da uključujem, time se uči da kućanske poslove treba obavljati i ubuduće sama kad odraste. Voli sa mnom sve raditi, a i usput to joj je igra.	Dijete je uključeno u obavljanje kućanskih poslova. Pospremanje igračkaka, nošenje posuđa sa stola poslije jela i ostale aktivnosti koje u toj dobi smatram da može.
OSOBA D	OSOBA E	
Još je mali ali iskorištavam svaku priliku da mu nešto novo pokažem i naučim, ali čim malo poraste svakako planiram uključiti dijete u obavljanje kućanskih poslova. Dijete treba što prije usvojiti te navike da shvati da i ono ima svoje obaveze, a ne samo roditelji. Da može samostalno obavljati stvari i pridonijeti obitelji /društvu, a ne da sve čeka da netko obavi za njega.	Polako ga privikavam na slaganje kreveta, pospremanje igračkaka, kada se skine da prljavo ubaci u košaru za prljavu odjeću.	

Sve majke su se složile i imaju isto razmišljanje da je dobro dijete uključiti u kućanske poslove. Majka i dijete počinju tako imati bliskiji odnos i dijete polako uči šta su to obaveze.

Tablica 5:

Kako najčešće provodite vrijeme sa svojim djetetom i koliko?		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
U šetnji, igri na dvorištu ili zajedničkom obavljanju kućanskih poslova. S obzirom da radim, s njim provedem svaki dan bar 2h u igri i posvećena njemu jer oboje uživamo u tome.	Nekad više, nekad manje, ali uglavnom mazimo se i pričamo o svemu i svačemu. Dosta je bistra, razumije puno toga, ako nije sa mnom onda je s tatom ili bakom.	Najčešće vrijeme provodim s djetetom vikendom jer tjedne obaveze nažalost ne dopuštaju više. Uglavnom to budu društvene igre ili igre vani.
OSOBA D	OSOBA E	
Sad kako radi nema me po pola dana, tako da ga vidim tek poslije posla oko 4. Onda kad dođem želim biti što više s njim. Igramo se zajedno. U igru ubacujemo stvari iz kuće, a ne samo igračke, što je puno zanimljivije. Idemo van u šetnju. Jedemo zajedno. A onda brzo dođe vrijeme za kupanje i spavanje.	Dosta vremena provodim sa djetetom, igramo se s loptom, slažemo kockice, bojamo, šetamo, vozimo bicikl.	

Najviše vikendom roditelji provode vrijeme s djecom kad nemaju obaveza. Ali radnim danom isto pokušavaju što više biti vani ili udovoljiti djetetu igranje neke njihove najdraže igre. U potpunosti se slažem s tim jer djetetu niti jedna druga osoba neće biti kao njihov roditelj i svakog dana će se samo njemu radovati i čekati tih svojih pet minuta.

9. ZAKLJUČAK

Odgojiti dijete nije lak zadatak, pogotovo u današnje vrijeme kad smo bombardirani sa svih strana svakakvim informacijama. Svatko nam nameće svoj odgoj i misli da je baš taj najbolji i zbog takvih razmišljanja dolazi do grešaka i problema u razvoju. Zbog svega navedenog roditelji se izgube i najčešće ne znaju naći izlaz.

Tu se javlja i ona „sramota“ igranja s djetetom pred drugima ili buđenja djeteta u starijoj osobi. Mislim da je to ono najčešće jer promatrajući uvijek vidimo kako dvije odrasle osobe vani pričaju, a djeca se igraju okolo sama. Kako studiram za odgajateljicu, svi moji bližnji, počevši od brata, sestre, prijatelja i rodbine guraju meni djecu. Na svim zabavama ja sam dadilja. Uživam u tome i lijepo mi je i ne protivim se tome do nekih granica jer sam dolazila do tih situacija kad su djeca sama tražila da se i roditelji dođu igrati s nama. Tu sam počela uočavati tu „sramotu“ starijih da se igraju i da budu djetinjasti sa svojim djetetom pred drugima. Meni je to postalo jako čudno jer postavljam sama sebi pitanje po čemu su to odgajateljice drugačije prema djeci od njihovih roditelja? Vjerujem da koliko god je čovjek star, ostaje to neko dijete u njemu koje se u nekim situacijama budi. Djeci njihove roditelje ne može nitko zamijeniti.

Također, jako često roditelji znaju nametati svoje želje i propale snove svojoj djeci. To je najčešća greška koju ni dan-danas nitko ne smatra greškom jer se sve to posložilo tako da se smatra kao normalan dio života. Također, savjetovanje djeteta onako kako roditelji žele ili kako su oni htjeli da ih se savjetuje te uspoređivanje odgoja prije 20 godina s odgojem sada.

Tradicionalan odgoj u kojem se dijete savjetovalo od strane roditelja u smislu njegovih želja i potreba su doživjele mnoge današnje mlade generacije. To se očituje u smislu savjeta majki kako se određene situacije nisu zbivale u njihovo vrijeme te da se to tada tako nije radilo. Tim riječima se i današnji roditelji vraćaju na ono da roditelji žele ili nameću stvari koje oni nisu mogli imati te uspoređuju svoj odgoj u to vrijeme s današnjim odgojem što je pogrešno.

Iz toga su se mogle izvući i dobre i loše strane. Kako studiram predškolski odgoj i dosta stvari sam naučila o odgoju, ne samo o odgoju u vrtiću i kako se odgajateljice moraju ponašati prema djeci, nego doslovno o cijelom odgoju i brizi o osobama. U

dosta sam slučajeva mogla usporediti svoje djetinjstvo s tim. Zato sam svojoj majci i rekla za njezine greške i od tada imamo odličan i bliskiji odnos. Najvažnije slušati svoje dijete, dopustiti mu da kaže što misli, kako se osjeća i kao obitelj najbolje ćete funkcionirati.

10. LITERATURA

Knjige:

1. Biddulph, S. (2008). *Odgoj dječaka: Zašto su dječaci različiti i kako im pomoći da postanu sretni ravnoteženi muškarci*: Naklada Kosinj: Zagreb
2. Biddulph, S. (2014). *Odgoj djevojčica: kako pomoći našim kćerima da odrastu u bistrim, toplim, snažnim i sretnim ženama*: EPH MEDIA d.o.o.: Zagreb
3. Cohen, L.J. (2011). *Razigrano roditeljstvo*: Mozaik knjiga: Zagreb
4. Došen – Dobud, A. (1977). *Odgoj i obrazovanje u dječjem vrtiću*: Pedagoško – književni zbor: Zagreb
5. Fiziollat, I. (2011). *Nema savršena roditelja*: Provincija franjevac trećoredaca: Zagreb
6. Friel, J.C., Friel, L.D. (2001). *Sedam najvećih pogrešaka u odgoju djece*: Extrade: Rijeka
7. Hauck, (1967). *Uspješan odgoj djeteta*: Mladinska knjiga Zagreb
8. Lovrinčević, N. (2012). *Zamke za roditelje: kako prepoznati i izbjeći najčešće roditeljske pogreške*: Profil knjiga: Zagreb
9. Tkalac – Verčič, A., Sinčić-Čorić, D., Pološki-Vokić, N. (2011). *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada u društvenim istraživanjima*: II. Izdanje: M.E.P. d.o.o.: Zagreb
10. Vukasović, A. (2010). *Određenje i glavna obilježja odgoja*. Zov rodnih ognjišta: Zagreb
11. Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci: Rijeka

Znanstveni članci:

1. Itković, Z. (1995). *Roditelji kao odgojitelji: uloga obiteljskog odgoja u prevenciji zloupotrebe droga*, Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, Vol. 4, No. 4 – 5 (18 – 19), str. 575 – 586
2. Silov, M. (2007): *Odgoj i teorija smisla*, Odgojne znanosti, Vol. 9, No. 1 (13), Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, str. 75 - 90

Internet izvori:

1. Hrvatska enciklopedija (2018):Odgoj, dostupno na <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44727>, pristupljeno 28.10.2018.